

Anti-pest protocol basisschool Koudum

De Klimbeam

Ontmoetingsschool 'De Klimbeam' wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen. Waar het in het tegengaan van pesten uiteindelijk allemaal omdraait, is het veranderen van de houding en gedrag van de leerlingen.

Uitgangspunten

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen. Het gaat bij deze laatste groep om: de pesters, de gepeste kinderen en de 'zwijgende' groep kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en overblijfouders moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en overblijfouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Het pestprotocol wordt door het gehele team en de ondervertegenwoordiging onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden.

Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed om pestgedrag gaan. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt. Bij de volgende voorbeelden is er sprake van pesten.

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak. homo, mietje enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan begrijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke flapoor enz.)

- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken op samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schoeltas, banden van de fiets lek steken.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral het systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij dit pestgedrag zien we ook altijd de onderstaande rolverdeling terug bij een aantal betrokkenen.

1. De taak van de schoolleiding:

a. Bewustwording.

De schoolleiding moet doordrongen zijn van de ernst van de problematiek. Op elke school wordt gepest. Men moet zich realiseren dat er wat aan gedaan moet worden. De aanpak staat niet op zichzelf, maar moet onderdeel zijn van schoolbeleid als onderdeel van een goed pedagogisch klimaat.

b. Stellingname.

De schoolleiding moet naar buiten toe, zowel naar leerkrachten, naar leerlingen als naar ouders duidelijk maken dat pesten niet toelaatbaar is. Slachtoffers weten dat "de school" aan hun kant staat; pesters en leerlingen, die pesters kunnen worden weten dat er op ze gelet wordt.

c. Maatregelen.

De schoolleiding moet zorgen dat er een plan van aanpak is om pestgedrag aan te pakken. Zorgen dat iedereen op de hoogte is van het plan van aanpak.

Zorgen dat alle geledingen de aanpak ondersteunen.

De schoolleiding moet concrete maatregelen nemen, die niet na een tijdje ophouden, maar blijven voortduren. Maatregelen die zijn gericht op het regelen en ondersteunen van het bestrijden van pesten (bestrijdingsmaatregelen) en maatregelen die vangnetten voor slachtoffers in het leven roepen (vangnetmaatregelen.)

d. Bestrijding van pesten ondersteunen.

Er wordt een plan van aanpak gemaakt hoe men om moet gaan met pestproblemen.

Scholen werken structureel aan het ontwikkelen van sociale vaardigheden d.m.v. de Kanjertraining, de regels van de 'Gouden Weken'. Voorts maken zij gebruik van het leerlingvolgsysteem 'sociaal emotionele ontwikkeling'. Vanaf groep 1 vullen de leerkrachten de vragenlijsten in, de leerlingen vullen zelf vanaf groep 5 de vragenlijst in. Dit gebeurt twee keer per jaar.

2. De taak van de leerkracht:

a. Bewustwording.

Wat geldt voor de schoolleiding geldt ook voor de leerkracht.

De leerkracht moet gespitst zijn op signalen die de kant van pesten op kunnen gaan.

b. Stellingname.

De groepsleerkracht maakt naar de leerlingen toe duidelijk dat pesten ontoelaatbaar is.

Slachtoffers weten dat "de leerkracht" aan hun kant staat; pesters en leerlingen, die pesters kunnen worden weten dat er op ze gelet wordt.

c. Maatregelen.

Er zijn geen vaste klip en klare maatregelen die overal en altijd werken. Elke klas, elke leerkracht en elke situatie is verschillend. Wel is een aantal maatregelen te noemen waaruit de leerkracht kan putten bij de bestrijding van pestgedrag. We kennen de preventieve maatregelen om pesten te voorkomen, we kennen de curatieve maatregelen om reeds plaatsvindende pestpraktijken een halt toe te roepen.

d. Voorkomen van pesten.

De omgeving aanpassen zodat er geen gelegenheid is om te pesten. Schoolregels afspreken en erop toe zien dat deze nageleefd worden.

Agressie en geweld kanaliseren door in gesprek te gaan en/of afleiding te bieden. Leerlingen eigen verantwoordelijkheid te geven en creatief om te leren gaan met schoolfrustraties. Sociale vaardigheden trainen. Zelf het goede voorbeeld te geven.

3. Bestrijden van pesten.

Er zijn twee soorten maatregelen om het pesten te bestrijden nl.: confronterende maatregelen en niet-confronterende maatregelen.

Confronterende maatregelen houden in dat de groep openlijk en direct wordt aangesproken op de pesterijen. B.v. door van het pesten een lesthema te maken, hulp bieden aan de slachtoffers of door te verwijzen, gesprekken aan te gaan met de pesters en hun ouders, de gepeste en zijn/haar ouders en de rest van de groep en eventueel hun ouders.

Niet confronterende maatregelen houden in dat het pestprobleem in de groep via een indirecte manier bespreekbaar wordt gemaakt door het onderwerp pesten aan te bieden via onderwerpen als machtsmisbruik of oorlog en vrede. Daarnaast moet hulp geboden worden aan het slachtoffer en de pester. Niet confronterende maatregelen worden toegepast b.v. bij het vermoeden van pestgedrag.

4 Het belang van vangnetten.

Zelfs al doe je als school een krachtige poging om het pesten tegen te gaan, dan nog kan pesten de kop op steken. In dat geval is het belangrijk dat het slachtoffer altijd bij een schoolvertrouwenspersoon of stichtingsvertrouwenspersoon moet kunnen aankloppen voor hulp. Vertrouwenspersonen worden aangesteld door resp. het bevoegd gezag en de schoolleiding en gepubliceerd in de schoolgids.

Voldoen de contacten met vertrouwenspersonen niet, dan is er de mogelijkheid een klachtenprocedure in werking te stellen.

Klachtencommissie en klachtenprocedure wordt ingesteld door het bevoegd gezag van de school. Adres staat in de schoolgids.

5. Plan van aanpak als pesten geconstateerd wordt.

Wanneer we pestgedrag vermoeden, treedt degene die dit signaleert onmiddellijk in actie. In overleg met de directeur wordt een vervolgroute uitgestippeld. In deze vervolgroute volgen we een meersporige aanpak waarin we onderscheid maken in activiteiten gericht op:

- de dader;
- het slachtoffer;
- de ouders;
- de groep;
- het schoolteam.

Preventieve maatregelen

Procedure

1 De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Deze regels worden de eerste zes weken van het schooljaar behandeld, tijdens de zogenaamde 'Gouden Weken'. Iedere week wordt een regel besproken.

Regels van de 'Gouden Weken':

- Van iedere dag maken wij voor onszelf en de ander een prettige dag
- We helpen elkaar en luisteren naar elkaar
- We zorgen dat iedereen rustig kan werken in de school
- Wij zorgen goed voor onze spullen en die van de ander
- Wij lossen ruzie samen goed op
- Wij verwachten van elkaar dat iedereen elke dag zijn/haar best doet.

Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school.

2 Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek.

Repressieve maatregelen

1 Voor schooltijd en in de pauzes is er altijd pleinwacht aanwezig op het plein. In eerste instantie willen wij graag dat de kinderen zelf zoeken naar een oplossing. Er wordt gebruik gemaakt van de werkwijze van 'De Kanjertraining'.

2. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in Parnassys van zowel de pester als het gepeste kind.

Consequenties

Het is van groot belang dat een leerkracht duidelijk stelling neemt in deze problematiek. Dat geeft duidelijkheid naar alle betrokkenen. Stelling nemen betekent ook, dat de leerkracht sancties op kan leggen of de pester of ruziemaker kan bestraffen. De straf bestaat uit 5 fases, afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag.

- Een of meerdere pauzes binnenblijven, waarin de leerling een bepaalde (verplichte) activiteit moet verrichten;
- Nablijven totdat alle kinderen vertrokken zijn;
- Een schriftelijke opdracht maken, zoals een stelopdracht, over de toedracht en zijn/haar rol in het probleem;
- Door een gesprek bewustwording bewerkstelligen, zodat de pester begrijpt wat hij/zij de gepeste aandoet;
- Afspraken maken met de pester over gedragsverandering(en). De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere schoolweek, voor een afgesproken periode, aan de orde.

3. Wanneer er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester doorgesproken en vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs. De directeur wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders en kan de gemaakte afspraken terugvinden in Parnassys.

4. Indien het probleem zich toch blijft herhalen meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school. De leerkracht overhandigt de directeur een gedocumenteerd protocol met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.

5. De directeur vraagt de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste directe gesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen.

6. Indien het gedrag niet verbetert kan er een verwijzing plaatsvinden kan er een verwijzing plaatsvinden eventueel in overleg met het schoolmaatschappelijk werk of orthopedagoog van de stichting.

7. Een en ander wordt zorgvuldig gedocumenteerd in het leerlingvolgsysteem van de school.

8. indien het pestgedrag niet aanzienlijk verbetert, en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken kan de directeur van de school in overleg met de directeur bestuurder van de stichting overgaan tot bijzondere maatregelen zoals uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school met een maximum van drie dagen. Zie hiervoor beleid van de stichting 'schorsen en verwijderen'.

Alle geledingen, zoals: Bevoegd gezag, Medezeggenschapsraad, Ouderraad, team en directie stemmen in met het bovenstaande beleid en het plan van aanpak.

De concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol

Indien bij het signaleren van een pestprobleem dat de leerlingen niet aan de leerkracht durft te vertellen, kan een kind naar een leerkracht van eigen keuze gaan. Deze leerkracht, een zogenaamde vertrouwenspersoon voor de kinderen, koppelt het probleem vervolgens terug naar de direct betrokken leerkracht alsmede de directeur van de school. Geheimhouding van dit probleem moet bij deze terugkoppeling gewaarborgd zijn.

De leerkracht heeft een zeer bijzondere rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt zwaar en ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers.

De hulp aan het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- Gesprekken met de vertrouwenspersoon, bij voorkeur de leerkracht van het kind. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Hij of zij kan op die manier de traumatische ervaringen van zich af schrijven / tekenen.

6. Omgangsregels.

Schoolresultaten en uiterlijk kunnen nooit de reden zijn om mensen te beoordelen, uit te lachen of uit te schelden.

Iedereen mag zijn eigen mening hebben, mits je de ander niet schaadt.

Als je iets van een ander wilt pakken of gebruiken vraag je daarom.

Iedereen doet mee, we sluiten geen kinderen buiten de groep.

Ieder bemoeit zich met zijn eigen zaken en we zeggen geen dingen van anderen die niet waar zijn.

We zijn eerlijk.

We luisteren naar elkaar en helpen degene die hulp nodig heeft.

We kiezen geen partij bij een ruzie tussen twee andere kinderen.

Word je gepest, vertel het aan je ouders, de meester of de juf, dit is geen klikken.

Zie je dat iemand een ander pest, vertel het ook aan de meester of juf. Ook dit is geen klikken.

Deze afspraken gelden binnen de school, maar ook daarbuiten.

Help ook anderen om zich aan deze afspraken te houden

Afspraken met betrekking tot de Kanjertraining

Kinderen

- Wanneer wij op het plein spelen sluiten wij niemand buiten.
Iedere leerling geeft aan dat hij bepaald gedrag niet wenst, hij/zij geeft dat aan door ‘Hou op’ – eerste stap van de pyramide.
- Zwarte Pettengedrag zoals schoppen, slaan en spugen, ongevraagd spullen afpakken wordt niet op het plein getolereerd. De leerkracht die pleinwacht heeft stuurt het desbetreffende kind naar binnen. Hij/zij moet het woordpakket overschrijven. De eigen groepsleerkracht controleert het werk.
- Straf is straf, over onaavraadbaar gedrag is geen discussie meer mogelijk.
- Wanneer iemand aan het einde van de pauze naar binnen wordt gestuurd dan blijft hij/zij de volgende pauze ook binnen.
- De pleinwacht meldt het voorval en de gevolgen aan de eigen leerkracht van het kind.
- De kinderen van groep 1 en 2 moeten op een stoeltje plaats nemen om een witte pet te krijgen.
- Wanneer je binnen een periode van acht weken (vakantie-vakantie) voor de derde keer naar binnen wordt gestuurd dan neemt de leerkracht contact op met de ouders, de leerling wordt hier eerst wel van in kennis gesteld.
- De leerkracht noteert het voorval in de klassenmap zodat de duopartner daarvan op de hoogte is.

Leerkracht

- Leerkrachten zijn consequent en duidelijk
- De leerkracht is op het plein voor en na schooltijd, zo niet dan kun je er op aangesproken worden ook door een collega.
- Heb je even geen tijd- telefoon/ouder vraag dan iemand anders voor jou naar buiten te gaan.
- De regels en posters hangen op het bord – invallers weten dan ook wat de regels zijn.
- Een kwartier voor en na schooltijd is de school verantwoordelijk, dan gelden dezelfde regels.
- Aan het einde van de pauze staat één leerkracht bij de deur, de andere staat op het plein.
- Na het gaan van de bel staat de leerkracht bij de deur van zijn/haar lokaal, dit bij binnenkomst en uitgaan.